

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opervm ...

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Ad Epistolam Gregorii IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14657

GREGORIUS PAPA] hujus nominis quartus, qui tum in Galliam cum Lothario venerat, in ejus partes transgressus contra patrem, uti dicemus infra.

PUGNATUS ET REPULSUS RECEDET] Eventisse id quod ominabatur hoc loco Agobardus patet ex Hincmaro, qui sic loquitur in epistola xli. ad Hadrianum II. scripta: *Et quomodo Gregorius subreptus cum Lothario patre suo repugnante in Franciam venit, & postea in Francia ut antea non fuit, & ipse Papa cum tali honore sicut decuerat, & sui antecessores fecerunt, Romanam non redijt.*

IN APOSTOLICA SEDE ROBORATVM] Non quòd approbatio Romani Pontificis esset necessaria; sed quia Paschalis Papa id valde cupijt; ut supra diximus in Notis ad epistolam flebilem.

CAP. V.

APOSTOLICI] id est, Romani Pontificis, qui tum erat Gregorius quartus. Nam per eas tempestates hæc appellatio soli Romano Pontifici competebat. Olim tamen singuli Episcopi dicebantur Apostolici; ob eam videlicet causam, quòd successores Apostolorum cum essent, sedes suas apostolicis præditi virtutibus regebant; ut verbis Iuliani Pomerij utamur in capite xxv. libri primi de vita contemplativa. tum etiam quia cum omnes sedes vocarentur apostolicæ, consequens erat ut præsidentes dicerentur apostolici. Deinde verò paulatim titulus ille ademptus simplicibus Episcopis, peculiaris factus est Metropolitanorum. Tandem & his quoque demptus est, totaque hujus nominis dignitas in Episcopum Romanum transfusa. Itaque jam ab aliquot seculis solus ille vocatur Apostolicus.

AD EPISTOLAM

GREGORII IV.

Epistola ista, seu veriùs fragmentum epistolæ, magni momenti est; & quo primùm tempore in publicum prodijt, exercuit industriam doctorum virorum. Massonus sanè, qui primus illam edidit, scriptam pu-

tavit ab Agobardo, quem Primatem Aquitaniæ vocat, adversus Episcopos partis Ludovici. Goldastus iisdem vestigijs insistens, hunc ei titulum fecit: *Rescriptum ad epistolam synodalem Episcoporum Francorum ex Germania & Gallia congregatorum pro causa Ludovici Pij Imperatoris*. Tandem divini ingenij vir, Petrus de Marca Archiepiscopus Parisiensis, deprehendit epistolam illam esse, non Agobardi, sed Gregorij I V. Romani Pontificis, quod probavit tot argumentis, ut valde lusciosus sit oportet qui lucem veritatis heic non videat. Ea de causa nos titulum illi epistolæ sic fecimus: *Epistola Gregorij I V. Papa ad Episcopos regni Francorum*. Eam porro, cum multis in locis esset corrupta, diligenter ac fideliter emendavimus ad fidem codicis manuscripti.

FRATREM] ex veteri more, cujus retinentissimus est Cyprianus, nec aliter Concilia Africæ, aut ipse Augustinus. Sed vetustiora erant exempla, quam ut hisce temporibus potuerint esse valida. Baronius porro ad annum c d x i x. loquens de libris Augustini adversus Julianum agnoscit morem illum qui antiquitus obtinebat, ut singuli Episcopi Romanum appellarent fratrem, nihil detrudere de dignitate ac majestate ejus. Et omnino mihi placet Erasmi observatio, qui in Commentario ad epistolam Cypriani ad Antonianum suspicatur fratris cognomen heic non arguere dignitatis æqualitatem, sed societatem communionis.

LÆTARIOS DICITIS] Ita omnino codex vetus. Sed quoniam vox *latari* sic scripta est [*la&ari*] existimavit amanuensis omissam fuisse aliquam litteram, & pro *latari* legendum esse *lamentari*, quemadmodum habet editio Massoni. Necessariam porro esse hanc emendationem patet ex ijs quæ infra ait Gregorius: *Deinde, postquam dixistis vos latatos esse de adventu nostro &c.* Rursum paulò post editio Massoni habebat, *Principi scilicet subjectis futurum*, nullo sensu. Rectius itaque codex regius, in quo scriptum disertè est *profuturum*.

OCCVRSVM V. N. N. NEGANDVM] Moris quippe tum erat, ut quoties Romanus Pontifex ad Comitatum veniebat, Episcopi Francorum ei obviam procederent, honoris causa. Verùm quia Gregorius non veniebat ut hospes, sed ut hostis, adeoque absque consen-

fu Ludovici, prohibiti sunt à Principe, ne obsequio illo officioque defungerentur erga Pontificem. Vnde & postea Romam reversus est inglorius, & non cum tali honore sicut antecessores sui fecerant; ut admonuit Hincmarus.

EXCOMMUNICATIONEM] Ea tum fama erat, venire Gregorium, ut tam Ludovicum quam Episcopos ei faventes excommunicaret, nisi prompta obedientia impleverent mandata ejus. Sed invenit Gregorius Episcopos haud ignavos, sui que gradus memores. Itaque palam edixerunt, irritam fore eam excommunicationem, & in auctorem recasuram. Insignis est ea de re locus, à viris doctis saepe laudatus, in vita Ludovici Pij, in qua sic scriptum est: *Quum verò rumor usquequaque diffusus sereret de ceteris quod verum erat, de Papa verò Romano, quòd ideo adesset, ut tam Imperatorem quam Episcopos excommunicationis vinculis irretire vellet, si qui inobedientes essent suae filiorumque Imperatoris voluntati; parum quid subripuit Episcopis Imperatoris praesumptio audacia, asserentibus nullo modo se velle ejus voluntati succumbere; sed si excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret, quum aliter se habeat antiquorum canonum auctoritas.* Rectè profectò. Nam excommunicatio illa caritura erat omni ratione, immo contra rationem facta fuisset.

MINORATIONEM] In editione Massoni legitur *Domini rationem*, nullo, ut arbitror, sensu. Codex regius habet *diminuationem*, ex quo veram lectionem nos confecimus. quam tamen si quis non probat, pro *minorationem* reponere potest *diminutionem*. Alterutrum enim legi necesse est.

MANENTE APOST. SED. HONORE] Iam tum ergo distinguebant inter sedem & sedentem, id est, inter Cathedram Romanam, & Pontificem huic sedi praesidentem. Neque nova est hæc distinctio. Illius enim manifesta claraque indicia extant apud Leonem Magnum in epistola LIII. *Aliud enim sunt sedes, aliud praesidentes.* Item in epistola LXII. *Et si enim diversa nonnunquam sunt merita Praesulum, tamen jura permanent sedium.* Ita sentiebant Episcopi in synodo Parisiensi congregati anno DCCCXXIV. Scribentes enim ad Ludovicum & Lotharium Imperatores, loquentesque

de Romano Pontifice, quem fama erat favere eorum opinioni qui adorandas putabant imagines, aiunt: *Credimus sanè, quia quanquam aliqua ex parte superstiosam sibi consuetudinem fortè vindicare velint, nullatenus tamen ab eadem sede aliter quàm auctoritas & veritas se habet, mandare in aliquam partem præsumet. Verebitur siquidem potestatem vestram, AVCTORITATEM SEDIS, & testimonia veritatis.* Auxilius, qui sub Formoso Papa floruit, libro II. de ejus ordinationibus cap. XVIII. *Aliud sunt Pontificales sedes, aliud præfidentes.* Discrimen illud agnovit etiam Baronius in causa Marcellini Papæ; dum ait lapsum ejus, quantumlibet evenisse putetur, nullum præjudicium afferre catholice veritati; adfertque locum Tertulliani, ex libro de præscriptione hæreticorum, ubi sic scriptum est: *Ex personis probamus fidem, an ex fide personas?* Quæ Baronij scriptio absurda vanaque esset, nisi constaret jura sedium permanere, tamen interdum diversa sint merita præfidentium, id est, nisi sedes distingueretur à sedente in ea. Hinc Ferrerius Francorum Regis in Tridentina synodo Legatus, conquerens de Pio IV. Papa, dignitatem tamen & auctoritatem Romanæ sedis disjungit à Pio. Hæc sunt ejus verba: *Sedem Apostolicam, Summum Pontificem, sanctam Romanam Ecclesiam, pro cujus dignitate augenda majores nostri sanguinem fuderunt, & adhuc hodie in Gallia acriter pugnatur, veneramur, reveremur, suspicimus, & maximis ad calum laudibus efferrimus. Pij autem quarti imperium detrectamus, quæcunque sint ejus judicia & sententias reiicimus, respicimus, & contemnimus.*

SINE CRIMINE DVNTAXAT] Ita omnino vetus codex. Pro quo Massonus sic edidit: *exhonoratur sine crimine, dum taxatur, cathedra ejus &c.* Sed præterquàm quòd audacia illa Massoni in re tanti momenti tolerari non potest, manifestum est sensum etiam ipsum auctoris repugnare huic emendationi. Ludit enim auctor epistolæ in vocibus *honoratur & honorata.* Ait enim *Nulla enim modo fieri potest, ut si is qui locum B. Petri tenet, exhonoratur, cathedra ejus honorata permaneat.* Sed addit hanc clausulam, quæ est magni momenti, *sine crimine duntaxat.* ac si diceret; *præsertim quando sine crimine est is qui exhonoratur.* Nam etiam si malus esset Ponti-

fex, honoranda tamen semper est Cathedra, & propter Cathedram sedens in illa. quod probat exemplo Caiphæ.

IURISIVRANDI CAUSA FIDEI] Contendebant ergo Episcopi Francorum, Gregorium Papam in initiis Pontificatus sui fecisse Ludovico sponsonem fidei, interposito etiam iurejurando. Neque verò id negat Pontifex, neque fatetur verum esse. Sed nos ostensuri mox sumus valde probabile esse id factum à Gregorio. Hunc porrò locum malè de Agobardo interpretatur vir alioqui eruditissimus, Franciscus Florens, ad Titulum VI. *De electione & electi potestate.*

PERIVRI EST IS] Quid? Iuramentum fidelitatis, quod Episcopi tum præstabant Principi, hoc etiam caput complectebatur, ut intelligerent Episcopi se iurejurando obstrictos esse ne quid adversus Christi fidem fieri paterentur à Principe? Ioannes Saresberiensis in epistola CLXX. *Numquid enim fideles opinaris, qui peccandi vias Domino Regi expediunt, & in eo studiosi sunt, ut prosperetur in his qua adversus Domini justitiam presumuntur? Vter tibi videtur fidelior, an qui ad nutum erronei ministrat culpas, an qui perniciosas abigit voluptates? Sentiatur unusquisque quod voluerit. Ego nunquam Domino Regi (sic omnino legendum; non autem, Dominum &) amicum reputabo fidelem, qui sic illius obtemperat voluptati, ut salutis & vite dispendium afferat.* Et videnda omnino Iureti observationes ad epist. XXXV. Ivonis Carnotensis.

RERVM OPPORTVNITATEM] In veteri codice, itémque in editione Massoni, scriptum est, *juxta Regum opportunitatem.* Verùm hunc locum esse depravatum vel sensus evincit. Præterea paulò pòst, cum ista retractantur, ait Gregorius: *Ista enim commutatio, quam vos dicitis juxta rerum opportunitatem factam &c.* Itaque visum est emendari debere.

IN VESTRIS PARROCHIIS] id est, diocesis; uti pluribus diximus in Notis ad Lupum Ferrariensem. Porrò, quis non heic miretur libertatem Episcoporum Gallicanorum Romano Pontifici minitantium impedituros se ne quid agat in suis diocesis, si se ab eorum communione subtrahat? Sed & illud valde notatu dignum est, quòd etiam dicere palam & apertè au-

si sunt, & quidem Romano Pontifici scribentes, non toleraturos se, si Papa Gregorius aliquem Principi subiectum aut fidelem velit excommunicare. Qui locus utilis esse potest ad defendendam Galliam à sententia Interdicti, si eam ferri contingeret.

IN LEGATIONE PACIS] Sic enim aiebat Gregorius, seu vera seu falsa promeret, venisse se in Galliam, ut concordiam Ludovicum inter & filios revocaret. Verùm istud persuaderi non potuit Episcopis partis Ludovici, qui omnino putabant Gregorium in partes filiorum transisse contra patrem. quod & sequens quoque ætas verum putavit.

ECCLESIA GALLICÆ ET GERMANICÆ] Vtramque Ecclesiam conjungit ob eam causam, quòd cum regnum Francorum ex utraq; gente constaret, quoties synodus congregabatur, ad eam Episcopi ex utraque gente conveniebant. Quod contigerat in synodo à qua missa est epistola Episcoporum partis Ludovici ad Papam Gregorium, cujus ista responsoria est.

PERICVLVM GRADVS] id est, depositionem ac dejectionem è Romana cathedra. Rectè verò miratur Gregorius hanc Episcoporum Gallicanorum confidentiam, Romano Pontifici minitantium depositionem.

PROPTER HOMICIDIVM] Respicit ad canonem xxv. apostolicum; in quo, ut quidem citatur à Gregorio Turonensi, sic legitur: *Episcopus in homicidio, adulterio, & perjurio deprehensus, à sacerdotio divellatur.* Sed apud Dionysium Exiguum aliòsque veteres collectores nihil de homicidio. Vnde Marca coactus est suspicari corruptum fuisse hunc canonem ad premendum Prætextatum Episcopum Rotomagensem, qui se designati homicidij reum esse, spe veniæ professus est in synodo Parisiensi. Et fieri potest ut hæc quoque clausula, quòd æquissima sequentibus temporibus visa fuerit, recepta dein vulgò sit in novis editionibus canonum apostolicorum, addito etiam nomine sacrilegij. Nam hanc quoque clausulam habuisse videtur Gregorius in suo codice. Itaque graviter errant Correctores Romani, qui clausulam de homicidio primùm adjectam putant ab Episcopis in synodo Triburiensi congregatis anno DCCCXCV. camque fuisse causam cur Gratianus, qui post ea tempora vixit, eam quoque clausulam addiderit

122 S T E P H A N I B A L V Z I I
huic canonico apostolico, dist. 81. cap. *Presbyter.*

PERIVRI PEIERATVM] Iure apud omnes
ubique gentes recepto, Episcopi qui fidem Principi ju-
rejurando obligatam violant, deponendi sunt. Nam
Episcopus in perjurio deprehensus, deponi iubetur in
canone xxv. apostolico. Prudentissimè enim justissi-
mèque viderunt prisca illi legum Christianarum condi-
tores, *in Episcopos, qui suum transgressi sunt iuramentum,*
tantò gravius esse vindicandum, quantò majori preminent
dignitate, & eorum exemplo faciliùs alij possunt ad simi-
lia provocari; ut verbis utamur Urbani III. ad Ar-
chiepiscopum Pisanum scribentis in libro tertio Decre-
taliùm. Quòd si Episcopis nunquam licet pejerare; mul-
tò minùs licet fidem Principibus iurejurando obstri-
ctam violare, quos colere nos iussit Deus & honore
prosequi. Itaque nunquam dubium fuit, quin Episco-
pus violatè in Principem fidei reus, à gradu suo deji-
ciendus esset. Eo porrò iure tenebatur etiam Episcopus
Romanus, quandiu Papa tantùm Urbicus fuit, hoc est,
antè quàm dominium Romanæ urbis in eum transfunde-
retur. Vnde & ordinationes Episcoporum Romanorum,
non secùs ac aliorum, fieri antiquitus non poterant abs-
que consensu eorum qui varijs temporibus apud Romam
imperitarunt. Multùm enim interest Principum, ut in
civitatibus imperio eorum subjectis tales instituantur
Episcopi, qui populos verbo & exemplo doceant jura
majestatis non esse violanda. Hinc ex jure quoque ubi-
que recepto sequebatur ut novus Pontifex Romanus
sponsionem fidei faceret Principi. id quod ab ipsis fa-
ctitatum esse veteres loquuntur historiæ. Ad Franco-
rum Reges quod attinet; extat illustre hujus rei testi-
monium in epistola LXXXIv. Alcuini, quæ est Karo-
li Magni ad Leonem III. Papam Romanum. Is, post-
quam factus est Pontifex, ordinationis suæ Karolum
monuit per literas, in quibus etiam continebatur jura-
mentum fidelitatis. Hæc sunt verba Karoli: *Perlestis*
excellentiæ vestra litteris, & audita decretali cartula,
valde, ut fateor, gavisus sumus, seu in electionis una-
nimitate, seu in humilitatis nostræ obedientia, & in
promissionis ad nos fidelitate. Sed ante Leonem, Con-
stantinus quoque Papa, qui post Paulum I. Romæ sedit,
sic scripsit ad Pippinum Regem: *Nos quidem, ita testis*

nobis Deus noster, cui occulta cordis manifesta sunt, ut plus etiam quam prefati nostri predecessores Pontifices, in vestra à Deo protecti regni vestri Francorum caritate & dilectione, atque sincera fidelitate, cum omni nostro populo firma constantia erimus permansuri. Hinc factum ut Paschalis I. timens ne si vera ostenderentur quæ de ipso ad Imperatorem Ludovicum Pium perlata erant, scilicet eo auctore Theodorum Romanæ Ecclesiæ Primicerium & Leonem Nomenclatorem fuisse occisos ob fidelitatem Lotharij, quem Ludovicus nuper fecerat imperij confortem; timens, inquam, ne si vera hæc ostenderentur, ipse de gradu suo deiceretur, placandum statim censuit Principem; ad eumque Legatos mittens, expurgaturum asseveravit suspiciones de se injectas. id quod paulò post præstitit Romæ coram Legatis Ludovici, ab interfectorum nece, inquit auctor vitæ Ludovici Pij, se cum plurimis Episcoporum purgans, id est, adhibito, ut Theganus tradit, xxxv. Episcoporum juramento, qui testarentur Paschalem cædis illius reum non esse. Quam historiam narrat etiam auctor Annalium Bertinianorum. Mortuo tandem Paschali successit Eugenius I. qui juramentum fidelitatis Ludovico & Lothario Augustis præstitit more majorum, atque insuper Clerum populūque Romanum eo inter alia jurejurando teneri voluit, haud dubiè ex pactis: *Et quod non consentiam ut aliter in hac sede Romana fiat electio Pontificis, nisi canonicè & justè, secundum vires & intellectum meum: & ille qui electus fuerit, me consentiente consecratus Pontifex non fiat, priusquam tale sacramentum faciat in presentia Misi Domini Imperatoris & populi, cum juramento, quale Dominus Eugenius Papa sponte pro conservatione omnium factum habet per scriptum; ut docet continuator Pauli Diaconi, editus à Marquardo Frehero. Existimandum tamen non est, tum primùm inventum esse hoc jusjurandum. Antea enim fieri solitum patet ex Eginhardo ad an. dcccxvii. ubi sic legitur: Cui (id est, Stephano Papæ) Paschalis successor electus, post completam solemniter ordinationem suam, & munera & excusatoriam Imperatori misit epistolam; in qua sibi non solum nolenti, sed etiam plurimum renitenti, Pontificatus honorem velut impositum asserbat. Excusavit videlicet præcipitationem ordinationis, quòd*

ea peracta esset inexpectato Misso sive Legato Imperatoris. Verum quia Eugenius eadem precipitatione fuerat ordinatus, occurrere huic audaciae volens Imperator, exemplumque statuere in futurum, *Lotharium filium imperij socium*, verba sunt Eginhardi, *Romanum mittere decrevit, ut vice sua functus ea qua rerum necessitas flagitare videbatur, cum novo Pontifice atque Romano populo statueret ac firmaret*. Itaque tum revocatum iusjurandum de non ordinando Pontifice Romano extra conscientiam Principis, praestitumque ab Eugenio Papa iuramentum fidelitatis. Valde autem probabile est sequentes tum Pontifices, qui vivo Ludovico vixere, non omisisse hanc partem sui obsequij, adeoque verum esse quod Gregorio IV. objiciebant Episcopi Gallicani, eum in initiis sui Pontificatus fecisse Ludovico sponsonem fidei, interposito etiam jurejurando; tamen ille factum illud neque fateatur, neque neget. nam in ambiguo relinquit. Sed cur agimus conjecturis in re manifesta? Ecce quomodo loquuntur Annales Bertiniani de electione & ordinatione ejusdem Gregorij: *Eugenius Papa mense Augusto decessit. In cujus locum Valentinus Diaconus a Romanis electus, & ordinatus, vix unum mensem in Pontificatu complevit. Quo defuncto, Gregorius Presbyter Tituli sancti Marcelli electus; sed non prius ordinatus est, quam Legatus Imperatoris Romam venit, & electionem populi qualis esset examinavit*. Et manifestum est, ni fallor, non consensisse Legatum ordinationi Gregorij, donec is scripto iuramentum fecisset de fide erga Principem, juxta exemplum Eugenij. Itaque cum defensionem suam titubare ex eo capite intelligeret Gregorius, ac tamen gradum suum retinere vellet, ad alias artes confugit, nimirum ad incompetentiam iudicium. Nam, quod in primis observandum est, non ait degradari se non posse ob violatam fidem Principi obligatam; sed Episcopos illos, qui perjuri sunt, esse iudices incompetentes. Episcopos enim partis Ludovici perjuros esse contendebat Gregorius. Itaque si nihil novi fuisset in illis Episcopis, non negasset Gregorius quin ad illos pertinuisset cognitio criminis quod ei objectabatur. Adeo autem verum est jus illud Principum fuisse constantissimum, ut etiam centum triginta post annis Ioannes XI I. ob violatae fidei Ottoni Imperatori praestitae

erimen depositus fuerit in synodo Romana; ut docet Continuator Luitprandi lib. v. i. cap. x. At postea quàm Imperatorum auctoritas exiluit, in noménque illi Germanorum transire; tum verò Romani Pontifices movere cœperunt lacertos, & à capite suo summoerunt potestatem Principum. quod non contigerat imperantibus Francis. Paulatim dein intravit in Ecclesiam regnum; & qui per multum ævi fuerant subiecti Principibus, eis postea illuserunt, calcantes etiam pedibus colla dominorum. Rerum humanarum curipum! Sed antè quàm discedam ab hoc loco, res postulare videtur, ut quoniam diximus ordinationes Romanorum Pontificum fieri olim non potuisse extra præsentiam Legatorum Imperatoris, hanc quoque observationem probemus aliquot exemplis posteriorum temporum. Illustre hujus rei testimonium extat in Annalibus Bertinianis ad annum DCCCXLIV. *Gregorius Romana Ecclesia Pontifex decessit. Cui Sergius succedens in eadem sede substituitur. Quo in Sede Apostolica ordinato, Lotharius filium suum Hludovicum Romam cum Drogone Mediomatricorum Episcopo dirigit, acturos ne deinceps decedente Apostolico quisquam illic præter sui iussione, Missorumque suorum præsentiam, ordinetur antistes. Qui Romam venientes, honorificè suscepti sunt. Peractòque negotio, Hludovicum Pontifex Romanus unctiōe in Regem consecratum cingulo decoravit.* Gravis tamen semper duraque Romanis visa est hæc lex; ideòque eam variis temporibus infringere tentarunt. Itaque non multò post hæc tempora, quum mortuo Nicolao I. Romana Sedes vacaret, ei Hadrianus II. substitutus est invocatis inconsultisque Missis Imperatoris: qui tum erat Ludovicus hujus nominis secundus, Pij nepos. *Quod audientes Missi Ludovici Imperatoris, molestè tulerunt, indignatè scilicet quòd dum præsentibus essent, non fuerunt invitati, nec optata à se futuri Prasulis electioni interesse meruerunt. Quæ accepta ratione, quòd non causa contemptus Augusti, sed futuri temporis prospectu omissum hoc fuerit, (ne videlicet Legatos Principum in electione Romanorum Prasulum expectandi mos per hujusmodi fomitem inolesceret) omnem indignationem medullitus sedaverunt, & ad salutandum electum etiam ipsi humiliter accesserunt.* Apud Gratianum Dist. 63. ca. *Cùm Hadrianus.* & apud Lyonem parte v. cap.

xv i. Sed, ut hoc quoque obiter moneam, subleste ac valde dubiæ fidei apud me est ista narratio. Nam quomodo fieri potuit ut Legati omnem indignationem medullitus sedaverint, quòd dicerent Romani ita factum esse ne præsentia Missorum Imperatoris verteret in necessitatem, cum hic esset querelæ eorum fundus? An existimamus viros in aula educatos, & longo Cæsarium sacramento imbutos, adeo jurium majestatis incuriosos ac desertores fuisse, ut ea tam facillè sinerent convelli & obliterari? Probabilius est excusasse Romanos præcipationem ordinationis, quòd raptus potius fuerit Hadrianus quàm electus, neque modum potuisse poni ardori Cleri ac populi. Addiderunt haud dubiè, scire se jus quod Imperator haberet in electione, neque contemnere. & provisuros ne deinceps talia attentarentur. tolerarent modò Missi electionem Hadriani, ad eumque salutandum venirent. His verbis, obsequij & reverentiæ in Augustum plenis, crediderim delinitos Missos, ad Hadrianum salutandum accessisse. Tum Ludovicum Imperatorem, ne schisma in Ecclesia Dei faceret, hanc electionem approbasse, ac laudasse. Hæc est mea conjectura. Verum quia Romani frequenter post ista tempora silentio transmiserunt Missos Imperatorum in electione Pontificum, placuit eam audaciam reprimere in Concilio Ravennatensi habito anno D C C C C I V. quod à Baronio editum est, in quo Ioannes IX. Pontifex Romanus hoc decretum promulgavit: *Quia sancta Romana Ecclesia, cui præsidemus, plurimas patitur violentias, Pontifice obeunte: qua ob hoc inferuntur, quia absque Imperatoris notitia, & suorum Legatorum præsentia, Pontificis fit consecratio, nec canonico ritu & consuetudine ab Imperatore directi intersunt Nuntij, qui violentiam & scandala in ejus consecratione non permittant fieri; Volumus ut id deinceps abdicetur; & constituendus Pontifex, convenientibus Episcopis & universo Clero eligatur, expetente Senatu & populo qui ordinandus est, sic in conspectu omnium celeberrimè electus ab omnibus, præsentibus Legatis Imperialibus consecratur.*

